

mu dao suvislu cjelinu, tako te se u istoj knjizi može naći psihološka i filozofska sinteza životne mudrosti. I tko da mu ne bude zahvalan?

J. K.

NEKA IZDANJA Hrvatskog književnog društva sv. Cirila i Metoda

Pređa mnogom su izdanja biblioteke »Zlatno pero«. To su sažeta izdanja debelih djela velikih svjetskih pisaca. Nema sumnje da se svaki vjernik, pa i teolog, mora počesto vraćati na ovu vrstu pisanja, jer njegov »stručni« prostor nekako ga udaljuje od života, od životne topline. Lewis Wallaceov *Ben Hur*, pa *Ruzarij* Florencea L. Barclayja predstavljaju ugodno i poučno štivo. Dušobrižnici su često u neprilici koje će knjige pružiti mladeži. Zbog toga ovaj pothvat treba pohvaliti. Razumije se, ostaje pitanje da li ova sažeta izdanja, iako praktična, ne osiromašuju puninu izraženu u originalnim, velikim izdanjima?

Isto tako za one najmlađe u izdanju »Lipa« imamo *Priče za Sveu i Karen Mare Švel-Gamiršek* kao i *Zgode i nezgode Ciplića Njuškalića Antice Juras-Ljubić*. Teolog mora pohvaliti ovakva izdanja, jer ga sv. Pavao poučava da treba hraniti djecu mlijekom a ne tvrdom hranom (1 Kor 3, 2). Zakon primjerenosti u didaktici i pedagogiji od kapitalne je važnosti. U pokoncilsko vrijeme i kod nas se širi neka literatura apsolutne ili apstraktne teologije. U njoj se opaža da pisac želi doista nešto reći, ali riječ mu je teška, ideja mu se rađa uz porođajne muke, i na kraju teško je izreći što je htio reći. Neka nas i ovdje pouči poziv na Bibliju. Sv. Pavao piše (1 Kor 14, 6—20) da propovjednik, recimo svaki učitelj vjere, mora govoriti razumljivo, ono što je solidno i korisno. Tko govori nerazumljivo, tuđinac je onomu komu govori, a ovaj njemu. Nekorisna nauka ne pobuđuje interes. Nesolidna počiva na pijesku.

U izdanju biblioteke »Žetva« pruža nam se knjiga *Povratak u djetinjstvo* Ante Jakšića i *U zrcalu* Stjepana Krčmara. Nema sumnje

da će i teolog pod lijepom formom ovih djela naći dukobu teološku problematiku, osobito onu s moralnog područja. Dok takva štiva zadržavaju, očekuje se da će i poučiti. Zašto? Jer općenito mora biti priznato načelo da pouka mora odgajati, a odgajanje poučavati.

U pitanju knjige *U zrcalu* Stjepana Krčmara kao teolog imao bih jednu opasku. Dopuštam da književnost u načelu ne može biti moralizatorska kao neki priručnik moralke ili skup moralnih smjernica za život. Međutim, smije li biti demoralizatorska, u smislu upućivanja ili poticanja na ono što je s moralne strane vrijedno diskvalifikacije? Ne diram u nakanu; sa svim obratno, ali pred nama je knjiga u svojoj objektivnoj datosti.

Istina, psihologija ima svoju autonomiju. Autonomija mora biti u granicama viših zakona. U konkretnosti života ona se ne može potpuno emancipirati od etike, moralke. Kad se čovjek bavi psihološkom analizom, a on je uvijek »homo morum«, u našem slučaju i »homo christianus«, ostaje za njega mogućnost da na ovaj ili onaj način povijedi vrlo osjetljivo područje etike, morala. Vrlo je značajna programatska izjava II vatikanskog sabora (*Inter mirifica*, br. 6). Sabor tu poziva sve da priznaju apsolutno prvenstvo etičko-moralnog reda iznad svih ostalih prostora djelatnosti i ljudskih zanimanja. Taj etičko-moralni red obuhvaća, nadvisuje i upravlja svim ostalim područjima djelovanja.

Treba priznati da se neetičko-nemoralno ne uzvisuje nitj ima posljednju riječ, ne prelazi u djelo, ali to nije dosta. Neposredno opisanje manje vrijednog postupanja prima svoj konačni epilog u ispravnom postupku, i to opravdava likove, ali možda bi ponegdje psihološka istančanost mogla imati malo istančaniji etičko-moralni korlat.

J. K.

JEAN DANIELOU, *Osporavanja i svjedočenja*, izdanje Hrv. knjiž. društva Sv. Cirila i Metoda, 1969, prijevod s francuskog, str. 64.

Rekao bih da je ovo najvrednija publikacija s tuđih jezika koju nam pruža Društvo Sv. Cirila i Metoda. Prevodilačka djelatnost kod nas više puta je zasjenjena manje vrijednim člancima, a za ovu knjižicu ne može biti prigovora, savjet je samo jedan: Čitaj, razmišljaj, zaključuj! Uz Maritainu, Mauriacu, Guittona i druge ekvilibrirane umove počinju umnici uviđati velike pogibli od pisanja nekih pobornika progresizma kojima je progresizam postao kompleks, kao neka opsesija. Naći ćeš u ovoj idejno sažetoj i bogatoj knjižici kako nisu sva osporavanja potrebna, mnogo puta su štetna, a prava svjedočenja su ona izgrađena na autentičnom kršćanskom duhu i kontinuitetu s vjerskim pokladom Crkve kroz vjekove. Ne zna se koju bi ideju trebalo više pozdraviti. Ideju otpora protiv »pokunjenog kršćanstva« odlučnost u demokraciji dobra ili zla? Poniranje u psihu mladih, čiji revolt upućuje kršćane da se »oslobode mazohističkih kompleksa krivnje, strahova od lažnoga prestiža 'moderne' inteligencije i nezdrave želje za autokontestacijom«? Rekao bih da od prvoga do posljednjeg poglavlja nalazimo zdravu, sočnu i konstruktivnu nauku, potrebnu za istinsku renesansu kršćanstva.

J. K.

BIBLIOTHECA SANCTORUM — Pod ovim je naslovom izašao god. 1961. u Rimu prvi svezak velike hagiografske enciklopedije, predviđene u 13 svezaka folijskoga formata, svaki sa oko 700 stranica. Nedavno je izašao jedanaesti svezak, a koncem ove godine trebao bi izići dvanaesti. Koliko nam je poznato, u hrvatskim naučnim časopisima nije bilo govora o ovoj znamenitoj publikaciji, pa neka nam bude dopušteno da rečemo o njoj koju riječ više.

BS (*Bibliotheca Sanctorum*) predstavlja veliki naučni i izdavački napor, koji je zahtijevao dobru organizaciju, mnogo suradnika i sigurnu novčanu podršku. Inicijativu za izdavanje preuzeo je »Institut Ivana XXIII« Papinske lateranske univerze, a efektivno je vod-

stvo redakcije došlo u ruke mons. Filipa Caraffa, profesora hagiografije na spomenutoj univerzi. S organizatorskim radom počelo se već god. 1958, a prvi je posao bio izradba što potpunijeg imeničnog skedarija i okupljanja suradnika. Kod izlaženja prvoga sveska skedarij je sadržavao oko 3000 cedulja, a suradnika je bilo oko 180. No uvjereni smo da su s vremenom ovi brojevi porasli. BS tiska se u 10.000 tvrdo uvezanih primjeraka, s pozlaćenim natpisima na hrptu, s patiniranim papirom i s obiljem često veoma originalnih ilustracija. Raspačavanje enciklopedije preuzela je izdavačka kuća »Città Nuova«.

Predstavljajući javnosti prvi svezak, kardinal Pietro Ciriaci je napisao: »BS namjerava pružiti što potpuniju zbirku životopisa talijanskim katolicima, u kojoj će biti utvršteni ne samo sveci i anđeli, blaženici i sluge Božji, štovani pod svojim imenom, nego i svi Božji sluge, o kojima je Sveta kongregacija obreda izdala dekret o uvođenju postupka... Doista, glavna je svrha BS da pokaže, iako u kratkoći pojedinih 'natuknica', idealnu dinamičnost koja je na čudesan način proživljala heroizam i vjeru svetaca, ne odričući se ipak da shvati svaku ličnost u njezinoj potpunosti« (nepaginirano).

Tako BS postaje prevažan »instrument« ne samo hagiografije, važne pomoćne crkvene znanosti, nego i za mnoga druga područja bogoslovskega znanja, kao npr. za povijest papa i biskupa, osobito utemeljitelja pojedinih biskupija, za povijest svetih otaca i naučitelja, crkvenih redova i družba, itd.

Napose, što se tiče suradnika BS, treba istaći njihovu »internacionalnost«, što, uostalom, odgovara i predmetu oko kojega se okupiše. Teško je reći koliko će ih biti, možda oko 200, i to ne samo raznih naroda i jezika već i raznih vjeroispovijesti. Urednici ove enciklopedije nastojahu da pojedine svetačke ličnosti prikažu autori sunarodnjaka ili barem pripadnika istoga jezika. Tako se u pojedinim doprinosima vodi više računa o bibliografiji dotičnih jezika, što je prevažno za sigurnost i potpunost podataka, premda, s druge strane, tre-